

Vem styr ”AB familj” hos er?

Publicerad 25 januari 2015 i Västerbottenskuriren

LIVSSTIL När livet fylls av barn, hus och jobb händer något med jämställdheten. Övertygelsen och de tydliga ambitionerna förvandlas till något betydligt grumligare när vi blir föräldrar. Varför glider vi så lätt in i gamla könsroller? Går det att bryta mönstret?

Robert Helsing, som arbetar vid Umeå kommuns familjerådgivning, har genom åren diskuterat jämställdhet med många par. Problem i ett förhållande handlar ofta om en obalans, konstaterar han och gräver man djupare, kokar ner allt till en kärnfråga, ja då är det inte sällan jämställdheten det handlar om.

-Det fungerar för det mesta väldigt bra när man är två, men sedan händer något när barnen kommer och man blir tre och fyra. Pragmatiskt tänkande och även materiella värden börjar spela in och alla goda intentioner omkullkastas. Utan att vi riktigt är medvetna att det händer glider vi in i mönster och fastnar i roller som är svåra att ta sig ut.

Kanske är det så att vi tar jämställdheten för given? Vi tror att allt bara ska lösa sig utan att vi pratar om det eller agerar. Men efter några år, när livet rullat på i maxfart, har tillvaron rört sig i en riktning som vi inte alls känner igen. Frågorna om jämställdhet känns plötsligt lite obekväma; vem tar ut mest föräldraledighet? Vem vabbar? Vem har gått ner i arbetstid? Vem sköter om det mesta av hushållsarbetet? Vem ser till så att gymmapåsen är packad på rätt dag?

- Jag säger inte att det alltid är så, men i de flesta fall är det kvinnan som tar ett större ansvar för ”AB familj”. Kvinnan hamnar med tvätthögen och vid spisen, medan männen tar hand om bilen, kapar ved och skruvar i datorer. I fall där par köper sommarstuga eller ett hus som ska renoveras

kan mönstret bli extra tydligt. Mannen hamnar med hammaren och kvinnan med barnen och mönstret fortsätter även när huset är färdigrenoverat. Mannen har sina projekt och kvinnan står för det löpande vardagsarbetet som kanske inte är fullt så upphetsande, säger Robert Helsing.

Även om detta är ett medvetet beslut som man kommit överens om kan det likväl vara något som skapar slitningar och som kan leda till ohälsa i ett längre perspektiv. Långvariga relationsproblem är enligt forskning ett folkhälsoproblem som kan leda till både psykiska och kroppsliga åkommor.

Varför hamnar vi i detta, när ambitionerna från början ser så annorlunda ut?

Det är många, mer eller mindre synliga, krafter som påverkar oss, anser Robert Helsing. Det faktum att män tjänar mer än kvinnor påverkar besluten, men ekonomin är långt ifrån den enda förklaring. Samhällets krav och förväntningar spelar också en roll. Hur bör du uppföra dig för att vara en bra mamma respektive pappa? Ett exempel kan vara föräldraledigheten, en kvinna skulle knappast få frågan om hon ska vara föräldraledig på samma sätt som en man (som kanske dessutom får beröm för sitt beslut att vara hemma).

- **Förväntningarna** på kvinnor och män ser olika ut, men jag tror att det är väldigt viktigt att dela på föräldraledigheten. En faktor som också påverkar är vad vi har med oss hemifrån, hur våra egna föräldrar hanterade vardag och familjeliv. Fortfarande är det många som växt upp i familjer med en ganska stereotyp arbetsfördelning. Här gäller det att ha förståelse för varandra, att inse att vi bär med oss olika saker.

Förståelse är däremot inte samma sak som att finna sig i orättvis arbetsfördelning, fortsätter han. Par som vill jobba med jämställdhet kanske först måste fundera vad begreppet betyder för dem.

- **Jämställdhet** är inte samma sak som millimeterrättvisa. Det handlar inte om att göra exakt lika mycket varje dag utan om att hitta en balans. Att båda ska ta hand om det gemensamma, få tid för sig själv och för varandra.

Hur? Hur bryter man mönstret utan att hamna i härva av tjat och anklagelser?

- Även om livet är stressigt är det viktigt att ta en stund där man sätter sig ner med en kopp kaffe och funderar över hur veckan ser ut. Vem ska göra vad, vem hämtar på förskolan? Vem fixar middag? Vem skjutsar till träningar? Det handlar om att planera, men också om att registrera vad var och en faktiskt gör. Du kanske blir förvånad. Om det är så att det aldrig blir något av kvinnans två träningar per vecka medan mannen lyckas klämma in fyra, ja då är det antagligen något som är snett. Det här är inget som sker medvetet. Jag har varit med om pappor som blir helt chockade då de inser att de inte vabbat på ett halvår trots att barnen varit mycket sjuka. Det har bara blivit så.

Det är viktigt att jobba med sig själv, menar Robert Helsing. Att varken hamna i en försvarsställning eller försöka förändra sin partner utan att i stället fråga sig: Vad kan jag förändra hos mig själv? I många fall handlar det om att män måste ta ett steg fram och ta mer ansvar för rulljansen medan kvinnor måste backa tillbaka och överlåta ansvar vilket kan vara jobbigare än många tror.

-Allt är inte svartvitt och sker inte över en natt. Jag brukar prata om att man ska arbeta i en riktning och då måste man också fråga sig vad som är värdefullt i livet. Vad är jämställdheten värd, vad betyder den för oss? Vad går förlorat på sikt om vi inte delar lika? Prioritera upp frågan, men tro inte att det räcker med att bara prata. Man måste också göra, handla i den värderade riktningen. En utlandsresa per år kan inte fixa allt, det återstår 50 veckor av året av vardag som också ska kännas lustfylld.